

CÖMERTLİK VE İMAN

Ve's-salâtü ve's-selâmu alâ Muhammedinve alâ âl'ihî ve sahbihi ecma'în.

Emmâ ba'dü fe-kale rasûlullahi sallallahu aleyhi ve sellem.

السَّخِيُّ إِنَّمَا يَجُودُ بِحُسْنِ الظَّنِّ بِاللَّهِ، وَالْبَخِيلُ إِنَّمَا
يَبْخُلُ مِنْ سُوءِ الظَّنِّ بِاللَّهِ

es-Sahiyu innemâ yecûdü bi-hüsni'z-zanni billâhi ve'l-bahîlü innemâ yebhalü min sûi'z-zanni billâhi.

Ebu Ümâme radiyallahu anh'den Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi vessellem hazretleri buyurmuşlar ki;

Cömert, eli açık olan kimse. *Innemâ yecûdü.* Cömertliğini yapar. Sadece ve sadece.

Bi-hüsni'z-zanni billâhi. Allah'a karşı hüsn ü zan beslediğinden yapar. Yoksa cebinden para çıkması herkesin canını sıkar. Amma cömert, Allah'a hüsn-i zannı var, hüsn-i zan besliyor ki, Allah vaat etmiş ki cömerte verecek, onun verdiğinden daha fazlasını verecek, cömertlikle malı eksilmeyecek, bereket

gelecek, artacak, kat kat fazlasını verecek Allah. Hüsn-i zânnı var Allah'ın. İmanı var. Hüsn-i zannı var. Onun için cömertliği yapar. Onun için cömertlik çok güzel. Allah'a karşı hüsn-i zândan kaynaklandığı için. Elbet benim Rab-bım, eli açıklığımı mükâfatlandırır. Elbette bunun faydasını ben hem dünyada hem ahirette görürüm. Elbette Cenâb-ı Mevlâ şimdiye kadar verdiği için kat kat fazlasını verir diye hüsn-i zan eder.

Bahîl de, cimri de o da.

Innemâ yebhalü. Neden cimrilik yapar vermez?

Min sûi'z-zanni billâhi. Allah'a suizannından dolayı. Bunu verirsem Allah bana vermez. Bunu verirsem elimdeki giderse, bana bir daha kalmaz. Neme lazım. En iyisi vermeyim. Ne olur ne olmaz. Öyle diyorlar ama inanmadığından, hüsn-i zannı olmadığından, aksine su-i zannı olduğundan cimrilik yapıyor. Halbuki cimrilik yapmayın diye peygamber efendimizin vaadi var. Allah verecek diye müjdesi var. O cimriliği yapmasının sebebi besbelli ki, imanının zayıflığından ve Cenâb-ı Hakk'ın hakkında sûizan etmesinden, hüsn-i zan

etmemesinden, kötü düşünmesinden, olumsuz düşünmesinden kaynaklanıyor.

Çok doğru bir şey ki, aklımıza iyici yerleştirelim, bu böyledir yani. Cömert imanından ve Allah'a hüsn-i zannından veriyor. Yoksa kimse çıkartıp da tatlı paraları, kıymetli paraları vermez. Ama cimri de muhakkak Allah'a suizannından vermiyor. Ne olur ne olmaz, gelmez, bana kalırsa gelmez diye sûizan ettiğinden şey yapıyor.

Binâenaleyh Cenâb-ı Hakka hüsn-i zan çok güzel bir şeydir. Cenâb-ı Hakk'a inanmak ve güvenmek, vereceğini ummak çok güzeldir. Aksini düşünmek de çok çirkin bir şeydir. Yeri göğü yaratan, bizim bütün varlığımız bize veren, rızkımızı gönderen Cenâb-ı Hakk'a sûizan çok kötü bir şeydir.

Allahu Teâlâ bizi cömert kullarından eylesin.

Cömertlik üç türlü olur. Mal cömertliği. Çıkartıp parasını, pulunu, malını Allah yolunda veren, mal bakımından cömerttir.

İkincisi ten cömertliği. Parası yoktur, fakirdir, beş parasızdır, evde lokmalarını sayarak yiyorlardır, yoksuldur filan ama hizmete

koşar, camiye hizmet eder. Peygamber efendimize hizmet etmiştir. Onun zamanında insanlar. Ondan sonra evliyâullaha hizmet etmiştir vs. o işlerde olmadan olmuyor. Ortalık süpürülecek, odun kırılacak, ocak yakılacak, aş pişecek, bulaşık yıkanacak.

Kim yapacak?

Bunları Allah rızası için yapan da, vücudunu kullanarak, imkanlarını kullanarak hizmet ederek yapıyor, bu hizmete de ten cömertliği derler. Hizmete koşturmaya da vücut cömertliği derler. Çünkü gayret sarf ediyor. Bir de can cömertliği vardır. Allah yolunda gerektiği zaman seve seve, Kur'an yolunda, Peygamber yolunda canını vermekten kaçınmaz, savaşa gider cihada gider, fedakârca çarpışır, şehit olur.

a. Uzun Ömür ve Salih Ameller

Diğer hadîs-i şerîf.

السَّعَادَةُ كُلُّ السَّعَادَةِ طُولُ الْعُمْرِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ

es-Se'âdetü küllü's-se'âdeti tûlü'l-umri fî tâ'atillâhi.

İbn Ömer radiyallahu anhuma'dan bildir-
miş ki Peygamber efendimiz;

Mutluluk, saadet tam saadet. *Küllü's-
se'âdeti.*

Saadetin tamamı hepsi, en güzel durum
nedir?

Tûlü'l-umri. Müslümanın ömrünün uzun
olması, çok yaşamasıdır.

Fî tâ'atillâhi. Allah'a itaat ederek, nama-
zıyla, niyazıyla, emr-i mâruf, nehy-i münke-
riyle, hayrat ve hasenatıyla, cihadıyla, güzel
ahlâkıyla, her şeyiyle uzun ömürlü olması, çok
yaşaması, çok yaşaması işte saadetin ta ken-
disi, tam saadet budur diyor.

Onun için Allahu Teâlâ hazretlerinden di-
leyelim ki; Allah cümlemize hayırlı uzun ömür
versin. Çünkü bir insan kısa zamanda ölürse,
kırk yaşına, elli yaşına kadar öğreniyor İslam'ı.
Ondan sonra ölürse, asıl tam olgunluk çağında,
meyve verecek çağında, ağaç kesilmiş oluyor,
yıkılmış oluyor, meyvelerinden istifade az olu-
yor. Ama yetişmiş insan aklıyla, fikriyle, yüz
on, yüz yirmi yıl yaşasa, pırıl pırıl zekasıyla, o
zaman hizmeti çok fazla oluyor.

Bir insanın yetişmesi kolay olmadığından dolayı, bak bu çocuklar hafız olacaklar, kaç sene harcayacaklar işe, meslek tutacaklarsa kaç sene zaman geçecek, çok şeye ihtiyaç var.

Onun için Müslümanın uzun ömürlü olmayı istemesi ve uzun yaşaması onun lehinedir. Çünkü çok amel-i salîh işler, çok sevap kazandırır. Bunun için de vücudumuza bakmalıyız, korumalıyız, kollamalıyız, yıpratmamalıyız. Vücudu zehirleyecek sigara gibi, Allah saklasın içki gibi şeyleri yapmamalıyız, sıhhati bozacak şeylerden uzak durmalıyız, kendimizi kollamalıyız yani. Allah'ın dinine hizmet edeceğim, bir müslümanın yetişmesi kolay olmuyor. Bir âlimin yetişmesi çok zor. Âlimlerden bir âlim öldü mü, İslam'ın surlarından bir büyük delik açılmış olur deniliyor hadîs-i şerifte.

Onun için sıhhatimize çok dikkat etmeliyiz.

b. Adaletli Yöneticinin İslam'daki Yeri

Üçüncü hadîs-i şerif.

السُّلْطَانُ الْعَادِلُ الْمُتَوَاضِعُ ظِلُّ اللَّهِ وَرُمْحُهُ فِي
الْأَرْضِ، وَيُرْفَعُ لِلْوَالِي الْعَادِلِ الْمُتَوَاضِعِ فِي كُلِّ يَوْمٍ
وَلَيْلَةٍ عَمَلُ سِتِّينَ صِدِّيقًا كُلَّهُمْ عَابِدٌ مُجْتَهِدٌ

*es-Sultânü'l-‘âdilü'l-mütevâdı’u zil-
lullâhi ve rumhuhû fi’l-ardı ve yurfe’u li’l-
vâli’l-‘âdili’l-mütevâdı’i fî külli yevmin ve
leyletin ‘amelü sittîne siddîkan küllühüm
‘âbidün müctehidün.*

Ebû Bekir Sıddîk radiyallahu anh’dan rivayet olmuş ki, Peygamber sallallahua leyhi ves-sellem şöyle buyurmuş;

Es-Sultânü'l-‘âdilü'l-mütevâdı’u. Adaletli, alçak gönüllü bir hükümdar.

Zillullâhi. Cenâb-ı Hakkın yeryüzünde gölgesidir.

Ve rumhuhû. Ve mızrağıdır Cenâb-ı Hakk. Nasıl insanlar güneşten helâk olmamak için gölgeye sığınıyorlar, gölge arıyorlar, ona sığınır insanlar. Allah’ın gölgesi, yarattığı gölge

yeryüzünde, insanların sığınacağı gölge, çardak, sayeban diyelim.

Ve rumhuhû. Kılıcıdır. Yani şeyi de Allah'ın düşmanlarını da cezalandırmak için aynı zamanda mızrağı kılıcıdır, mızrağı demek.

Ve rumhuhû. Mızrak demek.

Ve yurfe'u li'l-vâli'l-âdili'l-mütevâdı'i. Adaletli, alçak gönüllü bir vali için, bir veli, emir için, yani işin başındaki, idareci demek, sultanda bir çeşit validir, illerdeki insanlar da validir.

Fî külli yevmin ve leyletin. Her gün ve her gece yükseltilir onun namına.

'amelü sittîne siddîkan. Altmış siddîk kulun, ibadet ederek kazandığı sevap Cenâb-ı Hakk'a yükseltilir.

Küllühüm 'âbidün müctehidün. Bu siddîk, Allah'ın sevgili sadık kulu. Âbid, ibadetle vaktini geçiriyor. Müçtehit ibadette gayretli, yani içtihat makamına gelmiş demek ki.

'âbidün müctehidün. Çok ibadet eden, bir siddîk'ı, atmış siddîk'ın sevabını her gece ve her gündüz alır, adaletli bir yönetici.

Adaletliyse, mütevazıysa, alçak gönüllüyse o kadar sevapları alır.

Allahu Teâlâ hazretleri, İslam ülkelerine böyle Allah'ın sevdiği böyle adaletli idareciler ihsan eylesin. Bizde hangi işin başına geldiysek, hangi noktada sorumluyusak, aile reisi miyiz, bir daire başkanı mıyız, müdür müyüz, vali miyiz, muhtar mıyız, neyin nesiysek bize de adaletli ve alçak gönüllü olarak güzel hizmetler yapmayı Allah, arkadaşlarımıza bizlere nasip eylesin. Böyle sevaplara nail eylesin cümlemizi.

El Fâtiha

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

